

وزارت امور مالی و اقتصادی

شماره بخشنامه : 1960

تاریخ : ۱۳۸۴/۱۰/۱۰

موضوع	بخشنامه شماره م/ب/ 1960 مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۰؛ درخواست اعلام نظر در خصوص الگوهای مختلف ضابطه تسهیم مابه‌التفاوت سود قطعی تا سود علی الحساب بین انواع حساب‌های سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار
	شماره: م/ب ۱۹۶۰ تاریخ: ۱۳۸۴/۱۰/۱۰ «بسمه تعالی» جهت اطلاع کلیه مدیران عامل محترم بانکهای دولتی به استثناء پست بانک و غیر دولتی ارسال گردید با سلام از آن جا که موضوع طراحی و تبیین الگوهای تسهیم ما به التفاوت سود قطعی تا سود علی الحساب انواع حسابهای سپرده سرمایه گذاری مدت دار بانکها در حوزه مباحث پرچالش و بحث برانگیزی گنجانده میشود که تاکنون رویه واحد و متحد الشکلی در خصوص آن اعمال نگردیده و براساس مضمون بخشنامه شماره م/ب ۱۷۹۹ مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۱۸ این مدیریت کل نیز گزینش الگوی توزیع مازاد سود قطعی (Earnings Surplus) در اختیار بانکها قرار داده شده است؛ بنابراین بدیهی است که انتخاب هر رویه ای می بایست بر اساس اولویتها ترجیحات و برنامه ریزیهای آتی هیات مدیره بانک صورت پذیرد. این بانک به منظور اجرای هرچه بهتر و کاملتر قانون عملیات بانکی بدون ربا و آئین نامه های اجرایی آن و با هدف اجتناب از توارد ضرر و زیان به منافع خیل عظیم سپرده گذاران و جلوگیری از رقابت های ناسالم در سامانه بانکی کشور پژوهشهایی را در باب نحوه توزیع مازاد سود قطعی بین سپرده گذاران آغاز نمود که ماحصل این تحقیقات به طراحی چهار الگو به شرح پیوست منتهی میگردد پیش فرض اصلی هر یک از مدلها این مهم است که بانکها شیوه توزیع مازاد سود قطعی را در ابتدای هر سال مالی به مشتریان سپرده گذاران اعلام نمایند. علیهذا از آن جا که تلاقی اندیشه ها و نظرات مختلف نتایج حاصل از این گونه مطالعات را سودمندتر خواهد نمود خواهشمند است دستور فرمایید پیشنهادها و ایده های کارشناسی آن بانک در خصوص انتخاب بهینه ترین الگوی تسهیم مازاد سود قطعی شامل الگوهای ابتکاری آن (بانک و تاثیر اعلام شیوه های توزیع آن در آغاز هر سال مالی بر سیاستهای مالی بانک و منافع سپرده گذاران را حداکثر تا پایان بهمن ماه سال جاری به این مدیریت کل منعکس نمایند. ص اداره مطالعات و مقررات بانکی فروزنده شجاعی ۴-۳۸۳۱ تبیین ضابطه تسهیم ما به التفاوت سود قطعی تا سود علی الحساب (سود) مازاد بین انواع حساب های سپرده سرمایه گذاری مدت دار مقوله توزیع مازاد سود (Surplus Earnings) یا درآمد مشاع سهم آورده نقدی سپرده گذاران از موضوعات بحث برانگیز و چالش آوری است که تاکنون یک رویه واحد و متحدالشکلی در آن خصوص تعریف نگردیده و خط مشی نحوه تخصیص آن سود مازاد قطعی بر سود علی الحساب با توجه به اولویت ها و ترجیحات آتی در اختیار هیات مدیره بانکها قرار داده شده است. بنابراین این مدیریت کل درصدد آن است تا با لحاظ نمودن عبارات مفهومی فوق الذکر در مبانی و ضوابط تصمیم گیری هیات مدیره بانکها ضمن هموارسازی پارادیم های تخصیص سود مازاد ارزش فعلی ثروت آتی سپرده گذاران نزد بانکها را بیشینه سازد. این مهم تنها در پرتو به کارگیری یک الگوی همسان توسط بانک ها عملی خواهد شد. ضوابط حاکم بر راهکارهای تجهیز منابع سامانه بانکی و نحوه تقسیم درآمد مشاع بین بانک و سپرده گذاران به استناد ماده (۷) از دستورالعمل اجرایی قبول سپرده بانکها میتوانند منابع لازم جهت اعطای تسهیلات و سایر عملیات بانکی را با جذب سپرده های سرمایه گذاری مدت دار در قالب سپرده های سرمایه کوتاه مدت عادی ویژه ۶ ماهه و سپرده های سرمایه گذاری بلند مدت یکساله دوساله. و پنج ساله تامین نمایند و در دوره توقف سپرده های سرمایه گذاری مشتریان سودی تحت عنوان سود علی الحساب" به آنان پرداخت نمایند موضوع ماده ۸ دستور العمل). منابع تجهیز شده سامانه بانکی با استفاده از وجوه سپرده های سرمایه گذاری مدت دار مشتریان توسط بانک ها و به شکل وکالتی در اموری چون مشارکت مضاربه اجاره به شرط تملیک فروش اقساطی مزارعه مسابقات سرمایه گذاری مستقیم معاملات جعاله و سلف به کار گرفته میشود (موضوع ماده ۱۲) در حال حاضر بانکها علاوه بر مجاری تخصیص منابع ذکر شده در بالا منابع سپرده گذاران را در طرح هایی همچون خرید اوراق مشارکت و سرمایه گذاری در سهام شرکتها سرمایه گذاریهای کوتاه مدت سریع معامله و سرمایه گذاری بلند مدت نیز درگیر می نمایند. بنابراین عایدی مشاع بانک ها علاوه بر سود حاصل از تسهیلات اعطایی درآمد حاصل از سرمایه گذاری در سهام شرکتها و اوراق مشارکت را نیز در بر میگیرد. چنانچه منابع اختصاص یافته به امور مربوط به ماده (۱۲) دستورالعمل خرید اوراق مشارکت و سرمایه گذاری در سهام حداکثر یا معادل مجموع منابع تجهیز شده از محل سپرده های سرمایه گذاری مدت دار باشد تمامی درآمدهای مشاع تنها بین سپرده گذاران تقسیم می گردد. چنانچه مجموع منابع تخصیص یافته بیش از منابع گردآوری شده از محل

سنداری دوم توزیع سود مازاد مابه التفاوت سود قطعی به سود علی الحساب بین سپرده گذاران به صورت یکسان در این مدل اوزان کلیه طبقات سپرده معادل در نظر گرفته شده و فرض میشود که هیات مدیره بانک در توزیع مازاد سود اولویت یا ترجیح خاصی را لحاظ نمی نماید به عبارت دیگر داریم

$$w_4 = w_5 = W_i = w_3 = \dots = 1$$

به استناد فرض فوق ضوابط جبری الگو و نحوه تسهیم مازاد سود به شرح زیر است:

$$W + W + WW.I, W.I. W..1, + W.I.1) = \Sigma I, = S)$$

$$jEA \ jEA$$

$$jEA$$

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری یکساله

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری دوساله

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری سه ساله

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری چهار ساله

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری پنجساله

$$\Delta E, = \% \beta .I$$

$$\Delta E = \% \beta .I.$$

$$\Delta E. = \% \beta .I.$$

$$\Delta E, = \% \beta .I.$$

$$\Delta E. = \% \beta .I.$$

$$\Delta E. = \% \beta .I.$$

مجموع مازاد سود پرداختی به گروههای مختلف سپرده گذاران مشتریان با کل مازاد سود برابر است

$$\Sigma \Delta E, - \Delta E$$

$$\Sigma \Delta E, - \Delta E$$

در این سناریو نیز فرض بر این است که معادل بودن اوزان پرداخت مازاد سود در صورت وجود در آغاز سال مالی به مشتریان اعلام میشود.

سناریوی سوم توزیع مازاد سود بر حسب ترجیحات و اولویتهای اعلام شده از طرف هیات مدیره بانک اعلام ضریب اهمیت در

پرداخت مازاد سود یا) با لحاظ نمودن متوسط مانده حساب گروههای متفاوت سپرده در آغاز سال.

ضابطه جبری الگوی سناریوی سوم با عنایت به تعاریف مندرج در جدول فوق به شرح زیر است.

$$\Delta E$$

$$\Sigma$$

$$jKA$$

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت

$$\Delta E, = \% \beta .M.I$$

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه

$$\Delta E = \% \beta .W.I$$

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری یکساله

$$\Delta E = \% \beta \dots$$

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری دوساله

$$\Delta E, = \% \beta . M . I$$

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری سه ساله

$$\Delta E, = \% \beta . I$$

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده های سرمایه گذاری چهار ساله

$$\Delta E. = \% \beta . N . I$$

مازاد سود پرداختی به متوسط احاد پولی سپرده سرمایه گذاری پنجساله

1. $\Delta E = \% \beta$, مازاد عایدات پرداختی به گروههای مختلف سپرده گذاران مشتریان با مجموع مازاد سود برابر است.

$$\Sigma \Delta E, = \Delta E$$

$$\Sigma \Delta E, = \Delta E$$

در این سناریو فرض بر این است که اوزان پرداخت مازاد سود اولویتها و ترجیحات در آغاز سال توسط

هیات مدیره بانک تبیین و به مشتریان اعلام میشود.

سناریوی تکمیلی (چهارم) در این آلترناتیو فرض بر این است که هیات مدیره بانک اوزان تسهیم مازاد سود را در ابتدای

سال بدون توجه به حجم سپرده های سرمایه گذاری تبیین مینماید مدل جبری سناریوی مزبور طبق

جدول به شرح زیر است:

گروه های سپرده های سرمایه گذاری ضریب اهمیت اوزان

بر حسب درصد مجموع

مازاد سود سهم گروههای سپرده گذار از مازاد سود

$$C \ W \ \Delta E \ \Delta E = \Delta E . W$$

$$C \ 2 \ \Delta E \ \Delta E \Sigma = \Delta E . W$$

$$C \ W \ \Delta E$$

$$C \ W \ \Delta E \ \Delta E, \ \Delta E$$

$$C \ W \ \Delta E \ \Delta E, \ \Delta E . M$$

$$C . W . \ \Delta E \ \Delta E . = A E . W$$

$$C \ \Delta E \ \Delta E - \Delta E . W$$

از ایرادات فاحش وارده بر این الگو حذف متغیر متوسط مانده سپرده های سرمایه گذاری در تسهیم مازاد سود می باشد.

